

Loški muzej Škofja Loka: sodobni muzej 21. stoletja

Napredni takrat in zdaj

Loški muzej je bil leta 1939 med prvimi petimi ustanovljenimi javnimi muzeji v našem prostoru, pa tudi eden redkih, ki je nastal na pobudo intelektualcev, ljubiteljev kulture, ki so razumeli potrebo po celoviti ohranitvi kulturne dediščine. Poriv zanj pa tudi organizacija celotnega podviga ustanovitve muzeja za loški okraj je prišel iz kroga loških profesorjev oziroma Profesorskega ceha, skupine trinajstih profesorjev po rodu s Škofjeloškega, ki so od leta 1930 poletja preživljali doma ob obiskovanju kulturne dediščine, druženju in debatah.

Leta 1936 so podali pobudo za ustanovitev muzeja za loški okraj. Občina je pobudo sprejela in ... *z navdušenjem pozdravila cenjeni predlog glede ustanovitve škofjeloškega muzeja*. Profesorski ceh so leta 1937 z ustanovitvijo Muzejskega društva Škofja Loka formalizirali in začeli zbirati predmete za nov muzej. Pri tem se niso obrnili na mnoge bogate zbiratelje iz okolice, pač pa zbirke vzpostavili naravnost s terena: zasebnih kletí, skednjeví, ropotarníc in ostalih shramb starih predmetov na Škofjeloškem. Ključni so bili torej posamezniki, ki so bili dobro izobraženi in so poznali kulturno dediščino, med njimi predvsem France Planina (geograf in biolog) in dr. Pavle Blaznik (zgodovinar in geograf). Oba sta ravno z osebno zavzetostjo pri ustanovitvi muzeja pa tudi kasnejšim delovanjem postavila temelje muzealstva na Loškem. Ožjo ekipo sta sestavljala tudi mestni notar in lekarnar, zaradi poklica tesno vpeta v življenje kraja in tako z najboljšim vpogledom v zasebno lastnino meščanov in kmetov. Očitno pa so znali ne le detektirati vredne predmete kulturne dediščine, pač pa tudi pravilno nagovoriti lastnike, da so jim jih predali. V dveh letih so tako zaradi dobro premišljene in odlično vodene akcije nastale obsežne in kakovostne zbirke, ki so še danes osnova nekaterih stalnih muzejskih zbirk.

Danes, dobrih 80 let kasneje, je Loški muzej javni muzej, ki skrbi za naravno in kulturno dediščino, umetnost in kulturo na področju nekdanje freisinške škofije, od Žirov do Železnikov. Gre za splošni muzej s številnimi stalnimi zbirkami na več lokacijah,¹ bogato razstavno dejavnostjo, ki jo smiselno dopolnjujeta raznovrstni pedagoška in andragoška dejavnost. Pokriva vsa glavna področja muzejskega delovanja: zbiranje, varovanje, preučevanje in komuniciranje kulturne in naravne dediščine. V Galeriji Ivana Groharja ima reden, kakovosten letni program razstav sodobnih umetnosti.

Sodobni muzej svoje obiskovalce nagovarja drugače kot denimo muzeji iz 19. stoletja, načini razstavljanja, komuniciranja, tudi hranjenja predmetov so se z novimi znanji spremenili. A osnovni pomen muzejev ostaja isti; že Planina je v besedilu, objavljenem leta 1959 ob 20. obletnici Loškega muzeja, zapisal, ... *da muzej ne sme biti skladišče starin in umetnin, temveč šola za vzgojo ljudstva, ki mu približuje znanost in mu posreduje zvezo med preteklostjo in prihodnostjo. Muzej mora pravilno vrednotiti preteklost, da prav cenimo sedanjost in se najboljše usmerjamo v prihodnost.*²

Nove tehnologije nam omogočajo doslej neslutene možnosti pri raziskovanju³ in predstavljanju kulturne dediščine, na voljo so velike baze znanj, raziskovanja se povezujejo, nadgrajujejo, na podlagi novih dognanj se rekontekstualizira preteklost, posodablja se tudi razmišljanje o vlogi muzeja in načinih delovanja v sodobni družbi.

To je postalo še bolj aktualno ob epidemiji, ki je ustavila fizični svet, prinesla radikalen premik v virtualnega in s tem odprla številne možnosti pa tudi dileme, predvsem o načinih prezentacije kulturne dediščine in razmerju med fizičnim in virtualnim.

1 Na Loškem gradu so na ogled arheološka, zgodovinska, kulturnozgodovinska, umetnostna, etnološka, prirodoslovna, športna zbirka in muzej na prostem, v Galeriji na gradu pa pripravljamo dve do tri študijske razstave letno z vseh področij muzeja. V Domu Cankarjevega bataljona v Dražgošah so na ogled zbirke *Dražgoše pred 2. svetovno vojno*, *Borci Cankarjevega bataljona in Povojna obnova Dražgoš*, v dvorcu Visoko na Visokem v Poljanski dolini pa *Zgodovinski in stavbni razvoj visoške domačije*, *Kalanova rodbina*, *Ivan in Franja Tavčar ter Visoška kuhinja v 19. stoletju*. V Domu čebelarjev v Brodeh je stalna razstava *Tle se speglajte lenuhi, po tej mali, marni muhi!*, v srednjeveški Kašči pa sta razstavljeni *Zbirka v nastajanju* Združenja umetnikov Škofja Loka in stalna razstava del Franceta Miheliča, ki jih je podaril Škofji Loki.

2 Planina, France: Dvajset let Loškega muzeja. V: *Loški razgledi* 6, Škofja Loka, 1959, str. 59–66.

3 Pri arheologiji je v zadnjih letih prišlo do velikih odkritij in novih dognanj predvsem zaradi razvoja radarjev (recimo GPR-radar: *Ground Penetrating Radar* oziroma radar za raziskovanje pod zemljo), laserskega mapiranja (na primer z LiDAR: *Light Detection and Ranging* oziroma skenerjem za raziskave nad zemljo) in vesoljske arheologije (satelitsko raziskovanje).

Novi prostori delovanja: virtualne platforme

Spletno stran smo v Loškem muzeju na novo vzpostavili leta 2018 z novimi besedili in vizualnim materialom. Je naše orodje obveščanja o raznih dogodkih, tudi arhiv muzejskih dogodkov, razstav, predavanj, publikacij ... Predstavlja kompleksen dokument o aktivnostih institucije in vir informacij, ki opremi obiskovalca pred vstopom v muzejske prostore, pa tudi nov medij, na katerem gradimo specifičen arhiv vsebin. Omogoča namreč objavo daljših besedil, virov/povezav za nadaljnja raziskovanja, objavo gradiva, ki je preveč občutljivo za razstave in se ga lahko le digitalizira, kakor tudi predstavitev tem, za katere medij razstave v fizičnem prostoru ni primeren. Na spletni strani poglobljeno in kontinuirano predstavljamo predmete iz depojev, objavljamo digitalizirano arhivsko gradivo: denimo spletni arhiv Tovarne klobukov Šešir ali Združenja umetnikov Škofja Loka (ZUŠL), v katerem smo pripravili celovito predstavitev vseh članov ZUŠL; vsak je predstavljen s strokovno opredelitvijo celotnega opusa, izbranimi ključnimi deli, življenjepisom in povezavami za nadaljnje branje. Spletna stran omogoča tudi ažurnost, tako denimo s poljudno napisanimi strokovnimi prispevki pogosto pospremimo različne aktualne dogodke.

Razvili smo tudi *Novičnik Loškega muzeja*, redni mesečni digitalni medij, ki ne prinaša le informacij o naših dogodkih, pač pa na publicističen način predstavlja različne teme s področja kulturne dediščine. Bralcem tako približujemo različne muzejske vsebine in jih obveščamo o svojem delu (novi raziskovalni izsledki, zanimivosti iz naših zbirk in depojev, predstavljanje digitaliziranega gradiva ...).

Za popularizacijo muzejskih vsebin že od leta 2016 skrbimo tudi z objavami na Facebooku in Instagramu, ki imata veliko odmevnost in zaradi drugačnega načina komuniciranja, prilagojenega specifičnemu kontekstu, nagovarjata publiko, ki jo sicer v muzeju redkeje vidimo.

Virtualna platforma tako skupaj s fizično (prostori muzeja) predstavlja celoto našega delovanja, skupaj dosežeta različno občinstvo. Splet je samostojen medij, ki narekuje drugačne načine delovanja. Tu muzeji vstopamo v okolje, ki ga je oblikovala zabavna industrija. Zato smo se morali na tem področju izobraziti, razumeti nova orodja in njihovo rabo, jih integrirati v svoje delo ter za vsak projekt razvijati smiselne formate. Spletni medij zahteva dodatna znanja in razvoj strategij, kdaj recimo uporabiti 360-stopinjsko reprodukcijo, kdaj interaktivno igro, kdaj video, kdaj kakšen drug format. Spletna razstava pač ni digitalna reprodukcija razstave v muzeju.

Naš največji razstavno-raziskovalni projekt *Foto Loka, Ustvarjanje zgodovine fotografije Škofje Loke*, ki prinaša pregled 120 let avtorske fotografije na Loškem, smo na primer odprli novembra 2020 v zaprtem muzeju. *Foto Loko* smo pripravili v dveh med seboj dopolnjujočih se delih: enega v fizičnem in drugega v virtualnem prostoru. 450 avtorskih fotografij 14 avtorjev, od Avgusta Bertholda s preloma prejšnjega stoletja do sodobnih avtorjev, kot sta na primer Jana Jocif in

Pogled na *Foto Loko*: Vlastja Simončič (levo zadaj), Jana Jocif (sredina), Tomaž Lunder (sredina zadaj), Avgust Berthold (desno zadaj), Edi Šelhaus (desno spredaj). (foto: *Janez Pelko*)

Arhiv Toneta Mlakarja. (foto: *Janez Pelko*)

Mito Gegič, je postavljenih v večmedijski skupinski razstavi v Galeriji na gradu. Spletna stran pa prinaša med drugim poročilo s terena: povzetek enoletnega raziskovalnega dela kustosov, predstavitev fotografskega arhiva Toneta Mlakarja⁴ in serijo 14 kratkih, nekajminutnih video-predstavitev avtorjev *Fotominute*. V vsaki od njih eden od kustosov, avtorjev razstave, predstavlja prakso ali analizira izbrana dela sodelujočega umetnika. Zasnovali smo tudi več spletnih akcij (npr. *Fotolovka*) za družbena omrežja muzeja (Facebook, Instagram) in tako tudi v času zaprtega muzeja redno pripravljali in predstavljali program za naše obiskovalce.

- 4 Gre za celoten fotografski arhiv arhitekta, scenografa in fotografa Toneta Mlakarja, ki med drugim zajema fotografije Škofje Loke in okolice, posnete med letoma 1955 in 1995. S pomočjo finančne podpore Občine Škofja Loka smo ga novembra 2020 odkupili in tako predstavlja ključno pridobitev na naši poti posodabljanja in dopolnjevanja umetnostnozgodovinske zbirke s fotografsko umetnostjo.

Posodobitve v fizičnem prostoru: nova dognanja, drugačni načini podajanja vsebin z interdisciplinarnimi, multimedijijskimi razstavami in novimi razstavnimi formati

Sodobne muzejske zbirke so zasnovane interdisciplinarno, problemsko, kompleksno povezujejo več nivojev podajanja vsebine, postavljene so intermedijsko: s predmeti, besedili, fotografijami, videovsebinami ... Obiskovalcem odpirajo različne možnosti branja in celosten vpogled v določene teme. Sodobni muzeji omogočajo posameznikom ukrojene možnosti ogleda, tako da je program zasnovan iz različnih med seboj povezanih segmentov. Obiskovalec tako lahko znotraj ponujenih različnih možnosti (denimo kratko osnovno besedilo, analiza enega od predmetov v obliki videoposnetka ...) sam izbira svoj način ogleda.

Prenove stalnih zbirk

Loški muzej ima postavljene izjemne stalne zbirke, ki so bile leta 2015, ko sem prevzela vodenje muzeja, večinoma potrebne temeljite prenove oziroma posodobitve tako vsebine in koncepta kakor tudi načinov podajanja in postavitev razstav v celoti v skladu s sodobnimi muzejskimi smernicami.⁵ Na konkretnem primeru najbolj kompleksne prenove, in sicer celovite prenove zgodovinskih zbirk, bom predstavila, kako teorijo udejanjamo v praksi.

Zgodovinske zbirke deloma slonijo na prvotnih postavitvah izpred 80 let, bogato gradivo je postavljeno fragmetarno, zastarelo tako glede predstavljenih vsebin kot tudi načinov razstavljanja. Leta 2017 smo tako začeli raziskovati in preučevati neraziskano obdobje (po letu 1803, kjer se je v knjigi *Škofja Loka in Loško gospostvo* ustavil dr. Blaznik, je namreč slabo raziskano) in izsledke sproti predstavljati: s predavanji v okviru muzejskih večerov, simpozijev, s publikacijami, študijskimi razstavami ...

Največji do sedaj je bil raziskovalno-razstavni projekt o 1. svetovni vojni na Loškem v letih 2018 in 2019, ki je bil sestavljen iz umetniške razstave *Hočemo živeti!* fotografa Andreja Perka v Galeriji Ivana Groharja, interdisciplinarne razstave *Nič nam ne morejo sovražne vojne! (1. svetovna vojna na Loškem)* v dveh prostorih muzeja, Galeriji na gradu in Grajski kapeli, spremljevalnega programa in zbornika.

5 Konec leta 2015 smo prenovili, delno restavriral in na novo opremili ter postavili obe stalni razstavi v Kašči: *Zbirko v nastajanju* in *Zbirko del Franceta Miheliča*. Leta 2016 smo postavili štiri nove zbirke na visoški domačiji, leta 2017 pa novi zbirki *Zgodovina športa na Loškem* in *Škofjeloški pasijon* ter povsem na novo postavili *Zbirko Ivana Groharja*, vse na Loškem gradu. Leta 2018 smo prenovili umetnostnozgodovinske zbirke, leta 2019 smo naravoslovni zbirki dodali konceptualno zaokrožen vodni del – ribe, ki živijo v obeh Sorah, in prenovili poljedelsko zbirko v okviru etnološke zbirke. Istega leta smo odprli novo čebelarstvo muzejsko zbirko *Tle se špegaljate lenuhi, po tej mali, marni muhi!* o življenjskem okolju kranjske sivke v Domu čebelarjev v Brodeh, ki je dopolnila že leta 2018 vzpostavljeno *Učno pot kranjske sivke*.

Andrej Perko: *Mi hočemo živeti*, Galerija Ivana Groharja, 3. 10.–25. 11. 2018. (foto: Janez Pelko)

S projektom smo želeli celovito prikazati vso kompleksnost dogajanja in se poleg vojskovanja, razvoja orožja in podobnih standardnih vojnih tem osredotočiti na posameznika: na osebne zgodbe vojakov ter vsakdanje življenje tistih, ki so v zaledju prav tako čutili posledice vojne.

Njegov najambicioznejši del je bila razstava *Nič nam ne morejo sovražne vojne!*, zasnovana interdisciplinarno v tesnem sodelovanju štirih avtorjev, ki je tematiko predstavila večplastno: od dominantne zgodovine bitk, porazov in visoke politike do dnevniških zapisov vojakov, predmetov in zapisov vsakdanjega življenja, pa tudi večmedijsko: razstavljene so bile puške, slike, avtorske in dokumentarne fotografije, mali predmeti, kot sta na primer identifikacijska tablica ali pa originalni dnevnik vojaka s fronte. V prostoru razstave se je predvajal tudi zvočni posnetek njegovih odlomkov, narejen posebej za to priložnost.

Jeseni 2021 bomo ponovno javno razgrinjali izsledke nadaljnjega dela pri prenovi zgodovinskih zbirk, in sicer z multimedijско, interdisciplinarno razstavo o zgodovini Škofjeloškega po 2. svetovni vojni, ki bo osvetlila desetletja razvoja, gradnje, šolanja, vojaškega urjenja in nasploh krajevnega utripa med letoma 1945 in 1991. Gre zopet za dolgotrajno pripravo, večjo ekipo, sestavljeno iz strokovnjakov z različnih področij, in celovito predstavitev z izbranimi muzejskimi predmeti (od velikih, kot sta Meblova dnevna soba in izbor orožja JLA, do manjših, kot so embalaža, plakati, vsakdanji predmeti itd.), videoposnetki, videointervjuji, zvočnimi intervencijami, fotografijami in interaktivnim koticom zbiranja spominov za aktivno participacijo naših obiskovalcev. Večina predmetov bo javnosti predstavljena prvič, posebej za razstavo bo ustvarjeno tudi videogradivo, ki bo del razstave, a bo tudi po njej dostopno na spletni strani kot vir informacij za nadaljnje raziskovanje.

Razstava bo tako kot tista o 1. svetovni vojni zasnovana tako, da bo možen prenos njenih delov in razstavne opreme v novo stalno postavitev.

*Nič nam ne morejo sovražne vojne!, 1. svetovna vojna na Loškem, Galerija na gradu,
28. 11. 2018–2. 6. 2019. (foto: Janez Pelko)*

Novi formati razstavljanja in dela z obiskovalci: razstavni projekt Fokus in Muzejska dnevna soba

Obsežnim stalnim razstavam smo leta 2017 dodali razstavni projekt *Fokus*, namenjen predstavljanju novih muzejskih pridobitev, izbranih predmetov iz depojev ali dodatni obdelavi in osvetlitvi določenih eksponatov iz stalne zbirke. Stalni *Fokus* je razstavni kotiček ob glavnem vhodu, tik pred vstopom v muzejske zbirke, nomadski pa se seli po muzeju, saj vsako leto pozornost usmerimo na nekaj predmetov, ki so sicer del stalnih zbirk. Izbrani predmet izpostavimo, opremimo z dodatnimi informacijami in ponudimo drugačen pogled na predstavljeno temo. To je tudi način mikroposodabljanja stalnih zbirk, z dodatno osvetlitvijo posamičnih delov namreč dodajamo druge poudarke in odpiramo nove možnosti interpretacije.

Muzejska dnevna soba, ki smo jo v Loškem muzeju vzpostavili leta 2016, je večnamenski elastičen prostor, v katerem se lahko naši obiskovalci na več načinov poglobijo v vsebine, ki jih predstavljamo v stalnih zbirkah. Je tudi prizorišče pogovorov in okroglih miz za manjše skupine; pozimi je še posebej primerna zaradi odprtega kamina, ki ga redno uporabljamo. V sobi del prostora namenjamo tudi informacijam o ostalih zanimivostih, predvsem s področja kulture s celotnega območja, ki ga pokriva muzej.

V Muzejski sobi so na voljo katalogi sedanjih in preteklih razstav s področja kulture pa tudi različna strokovna besedila, videoposnetki itd. na tablicah in videoprogram na televiziji. Pri slednjem gre za različne izbore iz muzejeve produkcije videov, ki jih predvajamo v povezavi z ostalim programom (recimo v času trajanja razstave *Foto Loka* predvajamo videoesej o Vlastji Simončiču in

V *Fokusu* smo predstavili arheološke najdbe, odkrite v Industrijski coni Trata pri tovarni Filc, kjer že več let potekajo arheološke raziskave večjega naselja iz srednje bronaste dobe. (vir: arhiv Loškega muzeja)

Fotominute). V sobi je tudi otroški kotiček, kjer med drugim razstavljamo izdelke z delavnic, otrokom so na voljo muzejske pobarvanke, poudarek pa dajemo tudi analognim igračam; na voljo je denimo lesena igra Štiri v vrsto poljanske rokodelke in umetnice Lucije Kavčič. V Muzejski sobi je tudi povsem prenovljena muzejska trgovina. V njej nudimo izbran nabor del loških umetnikov in rokodelcev, poudarek pa je na lastni muzejski produkciji. Vsako leto v sodelovanju z loškimi umetniki in rokodelci pripravimo več novih artiklov, povezanih z našim programom; denimo iz ekološkega bombaža in v okviru pravične trgovine izdelane platnene vrečke za knjige smo opremili s tremi muzejskimi motivi, ki sta jih oblikovala lokalna sodobna umetnika Mito Gegić in Tina Dobrajc.

Spremljevalne vsebine: pedagoško-andragoški program

Spremljevalne oziroma mehke vsebine predstavljajo povsem enakovreden del muzejskega programa in skupaj z razstavami tvorijo celoto našega (javnega) delovanja. Različne segmente spremljevalnih programov skušamo čim bolj povezati v celoto. Tako težimo k temu, da bi eno temo, tudi preko različnih formatov, lahko osvetlili z različnih vidikov. Tu se odpirajo zanimive možnosti vzpostavitve sodobne muzejske izkušnje za različne publike. Še posebej pomembni so programi dolgoročnih sodelovanj, ki jih razvijamo za in z lokalno skupnostjo, tako s šolami kot drugimi, recimo Univerzo za tretje življenjsko obdobje.

Javna predavanja in vodstva delimo v med seboj povezujoče in dopolnjujoče se sklope: ob muzejskih manifestacijah (Prešernov dan, mednarodni dan družin, Poletna muzejska noč ...), ko muzej naenkrat obišče množica ljudi, vsakič pripravimo formatu tovrstnih dogodkov ukrojen program, kot so na primer kratka fokusirana vodstva.

Ob likovnih razstavah poleg tradicionalnega vodenja kustosa pripravljamo tudi pogovor z umetnikom in tako omogočimo vpogled v procese umetniškega ustvarjanja.

Muzejski večeri so namenjeni našim kustosom in predstavljanju tistih vsebin, ki so aktualne, ki jih raziskujejo, in predstavljanju novih izsledkov. Gre za predavanja, pogovore, prezentacije, namenjene najširši javnosti, za deljenje dragocenih in inspirativnih izkušenj ali predstavitev teorij, hipotez ali odkritij, s katerimi se kdo od kustosov ukvarja pri pripravi študijske razstave.

V okviru spremljevalnega programa razstav in zbirk poleg naših kustosov gostimo tudi zunanje strokovnjake; denimo februarja 2020 dr. Asto Vrečko, ki je ob razstavi ob 40-letnici Združenja umetnikov Škofja Loka *40+ ... Skozi čas in naprej ...* govorila o zgodovini stanovske organiziranosti umetniških združenj na Slovenskem.

Serijo vodstev in delavnic za otroke redno nadgrajujemo, leta 2019 smo npr. pripravili program *Odkrivajmo muzej z vodičko lisičko*, tj. raziskovanje muzeja z lutko lisice za najmlajše, vrtčevske otroke.

Veliko poudarka namenjamo tudi delavnicam za odrasle. Leta 2016 smo tako v sodelovanju s kolektivom Breja preja in Rokodelskim centrom DUO pripravljali *Rokodelnice*, delavnice rokodelskih veščin za odrasle, ki so se vsako prvo nedeljo v mesecu odvijale v Škoparjevi hiši. Od leta 2018 pa prav tam v sodelovanju z društvom Grable pripravljamo serijo pripovednih večerov za odrasle *Pripovedke ob peči*.

Od leta 2016 kustosinja Biljana Ristić vodi študijski krožek *Ločanke*, v katerem sodelujejo večinoma slušatelji Univerze za tretje življenjsko obdobje. Leta 2018 so raziskovali ključne, a premalo znane Ločanke, ki so v preteklosti s svojim delom pustile pečat na različnih področjih. Pod kustosinjim mentorstvom so na to temo pripravili tudi razstavo v okviru *Fokusa*.

Za društvo Univerza za tretje življenjsko obdobje Škofja Loka smo pripravili muzejski izobraževalni program, ki ga trenutno izvajamo v okrnjeni in prilagojeni obliki na ZOOM. Po pilotski izvedbi v šolskem letu 2020/2021 ga nameravamo nadgraditi v rednega.

Za nas so izjemnega pomena obiski šol, kjer se pri izvajanju programov prilagajamo potrebam učiteljev glede na to, kaj trenutno obravnavajo itn. Za lokalne šole sploh, saj imamo vzpostavljeno zelo močno sodelovanje, nekateri oddelki pridejo po trikrat ali šestkrat (imamo abonmaje), zato vodstva sproti prilagajamo, kar je zelo zahtevno za organizacijo in zahteva tudi izjemno dobro pripravljenost naših vodičev. Tak način dela si želimo nujno ohraniti, ga le bolj pre-

Vodstvo po etnoloških zbirkah v okviru Prešernovega dne 2020. (vir: arhiv arhiv Loškega muzeja)

gledno organizirati in še poglobiti, k takim obiskom pa povabiti tudi druge šole, jim predstaviti prednosti večkratnega obiska ... Želimo si, da bi več oddelkov lokalnih šol prišlo po večkrat, da otroci spoznajo, da obisk muzeja ni nekaj, kar enkrat za vse večne čase odključaš, ampak se prihaja večkrat in bolj poglobljeno.

Z epidemijo se je pokazala potreba po čisto novi zadevi, s katero smo se muzeji soočili prvič – pripravi e-gradiv, ki je na novo problematizirala potrebo po muzejskem oddelku »delo z obiskovalci«, torej nadgradnji vloge kustosa pedagoga. Tu so, podobno kot pri spletni strani, potrebna raznolika znanja in prav tu trenutno vidimo največji izziv, tako za nadaljnji razvoj naših spremljevalnih aktivnosti kakor tudi za okrepitev ekipe.

Zaključek

Dobri muzeji niso bili nikoli ropotarnice zaprašenih predmetov, pač pa živahni laboratoriji, namenjeni dostojnemu ravnanju z dediščino. Torej njenemu varovanju, hranjenju, prav tako pa tudi raziskovanju, preučevanju, kontekstualiziranju, vrednotenju, predstavljanju in s tem ohranjanju zgodovinskega spomina. So institucije, ki se morajo ves čas posodablјati, odzivati na spremembe v družbeni realnosti oziroma jo celo sooblikovati. Muzejski delavci smo javni delavci, ki z javnimi sredstvi skrbimo za javno dobro. Skrbeti moramo za strokovno kondicijo, torej nadgradnjo strokovnih znanj, a tudi za to, da Loški muzej ostaja sodobna institucija, čvrsto vpeta v relevantno strokovno mednarodno mrežo. Povezovati se moramo z lokalnim okoljem, sodelovati z različnimi skupnostmi in pripravljati programe za različne obiskovalce.

Specifičnost lokalnega okolja seveda bistveno narekuje delovanje muzeja. Škofja Loka je eno bolje ohranjenih zgodovinskih mest, ki pa je posebno ravno zaradi prepleta kulturne dediščine, sodobne umetnosti in rokodelstva, preteklosti in sedanjosti. Bila je denimo prostor najsodobnejših izrazov v slovenski likovni umetnosti vse od srednjeveških mojstrov fresk, prek Šubicev, Groharja in do današnje močne umetniške zasedbe. Že stoletja je center močne kulture, žive aktivne scene umetnikov, rokodelcev ter društvenega in prostovoljskega angažmaja njenih prebivalcev. Zato ni naključje, da je bil ravno *Škofjeloški pasijon* leta 2016 prvi slovenski vpis na Unescov Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. Gre za spokorno procesijo velikega petka, za najstarejše ohranjeno dramsko besedilo v slovenskem jeziku, skupnostni projekt, za versko procesijo in izjemno kulturno dediščino v enem. Fenomen, ki ima močan verski, umetniški, zgodovinski, kulturni in širši družbeni naboj, ki ga že več kot 300 let ohranja loška skupnost in udejanjajo številni prostovoljci. *Škofjeloški pasijon* je živa dediščina *par excellence*, utelešenje prispodobe, ki jo rada uporabim ob opisovanju bistvene komponente muzejskega dela: v muzeju ne hranimo pepela, pač pa ogenj, ki je tlel stoletja. Mi, muzejski delavci, pa smo varuhi tradicije kot znanja, ki se prenaša skozi zgodovino, a ves čas posodablja in postavlja v tukaj in zdaj.